

BISERICA și ȘCOLA.

Foie bisericească, școlastică, literară și economică.

Eșe odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl.—cr.
" " " " jum. an . . . 2 „ 50 „
Pentru România și străinătate pe an . . . 7 „ — „
" " " " j. a. 3 „ 50 „

Prețul inserțiilor:

Pentru publicațiile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte
4 fl. și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele să se adreseze la Redac-
țiunea dela

„BISERICA și ȘCOLA“

Iar banii de prenumerațiune la

— „Tipografia diecesană în Arad.“ —

Mominte interesante din istoria Episcopiei Aradului.

După ce s'au înființat la anul 1812 preparandia în Arad, avându noi acolo profesori renumiți în persoanele lui Mihut și Iorgoviciu, cu încetul se destieptă interesarea că ar fi bine să se facă și o alta școlă mare aici pentru clerici. Era Episcopul în Arad Pavel Avacumoviciu. De și împăratul Francisc I. nu era neamicul culturii — românii nu aveau mijloce de susținere, și așa scopul se vedea a fi departe de realizare, apoi mai întreveni la anul 1815 și mörtea Episcopului. Nu se deplini scaunul eppescü vacantu din mai multe cauze, ci denumiră numai administratori provisorii. După mörtea Episcopului primul administrator fu archimandritul Monastirei Hopova: Antonie Grafu Brancoviciu; acestu omü nimicü nu făcea bunü pentru români. La a. 1816. ajunse de administrator archimandritul Monastirei Racovița: Procopie Boliciu. Acesta de și sêrbü încarnatü, se vede a se fi interesatü de sörtea diecesanilor sei; căci în ședința Consistorială din 18 Octomvre 1816 arătă cum multe parochii fiindü vacante care nu se potü deplini din cauza că nu sunt indiviđi apți spre chemarea preoțescă, luă inițiativa, ca Consistoriul să cerculeze că toți aceia cari voescü a primi statul preoțescü — să mêrgă la protopopul tractualü ori în altü locü unde ar fi școle, și se învețe acolo cele ce sunt de lipsă pentru unü preotü, adeca: tatälü nostru, credeulü, născătörea, și poruncile lui Ddeü. Acestü cursü se vedea încätva a fi analogü cu celü diu 1802. sistemat de cătră Episcopul Avacumovici, după care fie care preotü, în lunele: Octomvre, Novembre și Decembre trebuia se mêrgă la Arad, ca acolo se învețe rugăciunile, cântarea și tipiculü, éra care nu putea participa în aceste luni, trebuia se mêrgă în lunile: Ianuariu, Februariu și Martie.

Dela anul 1812. decând se înființă în Arad

preparandia română, — românii începură a se mișca mai liber dar numai în cele bisericesci; trimiseră ei pe Moise Nicöra îndată după mörtea Episcopului Avacumoviciu la împăratul ca în numele românilor să cêră episcopü pentru Arad de naționalitate română și să li se concödă a și înființa școlă clericală în Arad. Impăratul Francisc I. le și denumi de administratori numai, pe Episcopul Pacrațului Iosifu Putnicü la anul 1818 cugetându că va molcomi prin acêsta denumire spiritele românilor, de öreca se vorbea că Putnicü ar fi românü de origine, apoi mai cugeta împăratul ca prin acêsta provisiune să țină în suspensü cauza, până va vedé cum se vor decide plânsorile românilor subșternute prin Nicöra.

Denumirea lui Putnicü era cât de nimerită pentru români, căci în denumirea lui se vedü sörtele dreptății pe orizonulü celü turburatü alü românilor; 11 ani a ținutü în drépta sa acest Episcopü toiagulü Eparchiei nöstre și se pöte dice, cu demnitate. Indată ce ocupă scaunul Archierescü vedündü că n'are preoți prin cari se susțină vađa bisericeii sale, prin Archi-episcopul și Metropolitul din Carlovețu Stefanü Stratimiroviciu influință la guvernulü țerii și la însuși împăratul, ca să rezolveze cu succesü cererea românilor de-a înființa în Arad pentru ei școlă clericală.

Metropolitul sêrbescü pe acelü timpü era ocupatü cu unü asemenea planü de cultură, adeca: cerea dela guvernü a înființa asemenea școlă și pentru diecesele serbesci Timișöra și Verșetü. Impăratul sub 30 Ianuariu 1822 încuviință cererea Metropolitului serbescü și pentru Aradani, ordinându ca în 1. Noembrie a acelü anu să se deschidă în Arad școlă clericală, cu doi profesori pentru studiile reale și alü 3-lea pentru cantü, cea ce să și întemplă; atunci ordină Episcopul în conțelegere cu Consistoriul ca dela 1. Noembrie să se pörte în töte bisericile tasulü

al II-lea sub numirea de clericalu, care și adăre același scopu. Vedîndu Episcopulu că scopulu e realizatū, dar lipsescū mijlocele de susținere, sub 1 Octomvre 1822 adecă nainte cu o lună de începerea școlei clericale, emite o pastorală cătră cleru și întregulu poporū alu eparchiei, veduvite, în care cu multū zelū și cu atăta elocință definiază mențiunea școlei, și îi provoacă ca se contribuiască fiecare creștinū românū, la înființarea unui fondū din care să se sustenă acestū institutū de cultură, de osebi lēgă la inima fiescărui preotū ca se spună și se capaciteze pe credincioși să concurgă cu obolulū lorū la acestū fondū.

Episcopii anteriori erau quasi numai nișce espeditori ai ordinațiunilor și Intimatelor împăratesci, — acesta însă a fostū unū adevăratū părinte care multū s'a interesatū de sôrtea supșilorū sei; la 26 Oct. 1820. emisă o pastorală fôrte instructivă cătră eparchieiū sei întărindu-i întru credința strămoșască punēdu-le în nainte mai multe esemple și doveđi din S. scripturā; totū în acelū anū trimite alta pastorală, arătādu preoțilorū că ce însemnă a fi preotū? muștrādu-i pentru faptele lorū cele rele și pentru portulū lorū inconvenientū cu chemarea unui preotū; cu unū cuvēntū acestū venerabilū părinte și-a pusū sufletulū pentru oile sale.

Disciplina la preoți era fôrte aspră; decă cineva cădea în vreunū păcatū de și ne însemnatū — era cât de aspru pedepsitū. Unū preotū cu numele Mihailū Nemeșū parochū în Cînteii [protop. Chișineului] pentrucă aū grapatū bucatelē sale într'o Duminecă după mēdēđi de și a fostū preotū onoratū și ne pedepsitū — elū aū fostū judecatū la areștū de 15 đile; preoții din Tauți (protop. Vilagoșului) Danielū, Ioanū și Teodorū Pleșū pentru macularea protocólelorū matriculare la anulū 1826 fuseră lipsiți pentru totdeuna dela preoție; Sava Popoviciū și Ioanū Jacoșū din Sămbăteni (protopres. Aradului) pentru amestecū în trebī comunale, îndemnādu pe poporenī se destitue pe notariū — la nisuința Vice-spanului Ioanū Vászrhelyi la a. 1826 fuseră judecați la trei luni de areștū în carcerulū Comitatusū. Aci lucraū civili cu legile lorū de multe ori numite, „cauóne și rendueli împăratesci“. Eră ce se atinge de Episcopū și Consistoriū, nici elū nu permitea multe preoțilorū sei, așa: decă vreunū preotū mergea la vreunū tērgū și-si māna elū singurū boii la carū, sēu caii la cocia, ori își vindea însuși bucatelē sale era pedepsitū; elū trebuia se ședă în prējma bucatelorū numai — dară să nu le vindă însuși; decă să băga în cutareva șatră ca se mance — se pedepsea și încă aspru.

Se mai dogenea aspru și de multe ori se

și pedepsea acelū preotū, care a casă nu purta respective nu umbia în reverendă, ci în vestiminte civile, reflectādu-se că așa preotū are asemănarea unui jidanū; care preotū lipsea dela biserică de și la aceeași biserică ar fi fost mai mulți, — nu scāpa de pedepsă.

Preotulū Nicolae Teleceanū din Covasintū (protop. Vilagoșului) pentrucă mai nainte a fostū neguțatoriū de vinū și rachie, apoi a scrisū la împăratulū mai multe epistole, în care s'a scrisū ca Grofū alū Aradului, și în altele ca prințū alū Bodrogului — la a. 1825 i s'a luatū darulū preoției. Preotulū din Cuediū [protopres. Butenilorū) cu numele Loginū Bucatoșū, pentrucă n'a îngropatū pe unū țiganū fără bani, ci a lasatū să se îngrope fără preotū — în veci a fostū lipsitū de preoție la anulū 1826.

La anulū 1829 sub 27 Ianuariu s'aū chirotonitū întru Episcopū alū Aradului archimandritulū monastirei Bezdinului Nestorū Ioanoviciū, care prin gramata metropolitană din 12 Martie să și introdusă ca legitimū Episcopū alū ved. Eparchie Aradane în loculū lui Păvelū Avacumoviciū. Cererea romānilorū de a avea Episcopū de naționalitate romānă numai acuma s'a implinitū, căci în persóna lui Ioanoviciū dobēndiră unū romānū, unū adevăratū părinte sufletescū; elū s'a născutū în Brașovū în cuibulū romānilorū și ca atare a lucratū și simțitū romānesce; însă Domnulū a voitū, ca numai abia unū anū să stăpānescă acestū Archiereū Eparchia noastră, căci repausă în Donnulū. Acestū părinte prin pastorală sa din 18 Octomvre 1829 opresce ca nuntele să se facă véra, ori tótna, numai din mare necesitate, dară și atunci numai cu binecuvēntarea archierescă, — ci aceste să se facă în carnavalū. Din causă ponderósă opresce elū acēsta datinā între poporū, căci precum singurū đice, prin ținerea nuntelorū đile intregi — ómenii cu totul se uită despre trebile lorū economice, prin ce ei cu voia cērcă sērăcia; căci đilele cele frumóse de lucru — le petrecū la nuntă; apoi și beuturile adeca: vinulū și rāchia tótna fiindū crude, ne aședate, ușorū strică sănătatea.

Acestū archiereū e primulū care a începutū a emite pastorale cătră fii sufletesci la Nascrea Dni, anulū nou și botezulū Dni.

Sub 1 Martie 1832 se denumi de administratorū alū acestei Eparchie — Episcopulū Verșeșului Maximū Manuilovici. Sub acestū Episcopū aflāmū primulū intimatū guvernialū dto 29. Iulie 1832 Nr. 25.853. prin care se ordinēză Episcopului ca se demānde tuturorū eparchieilorū sei ca điaua S. Stefanū ce cade pre 20 Aug. cu toții se o serbeze cu reținerea lorū dela ori ce lucru de cāmpū. (Va urmă)

D. Popa.

Sântul Grigoriu Nazianzenul despre Primatul Romei.

Sub acestu titlu cetim în „*Foia bisericească*“ din Blașu următoarele :

„Dacă deschide omul ori și pre care părinte grecesc resăritenū, nu va găsi unulū, în care adevărul despre Primatul Romei se nu fie spusū în termiņi, cât se pōte mai chiari și mai precisi. *Ma* nu numai atāta, ci mai cā potem dice, cā părinții grecesci din resăritū și mai desū și mai lamuritū au predicatū și spusū în scrierile lorū Primatul Romei. decât Părinții latinī din apusū, așa cāt considerandule omulū aceste nu se pōte mira de ajunsū, cum chiar biserica din resăritū a potntū și pōte fi și astăzi inimica așa mare a primatului Romei. Spre demustrarea aserțiunei acesteia aducem de astā datā numai pre Sântul Grigoriu Nazianzenulū, teologul celū mare alū bisericeī resăritului, teologul Katexochēn, în acărui opuri, precum mărturisescū mai toți cunoscătorii nu se aflā nici unā orōre în contra credinței. Sântul Grigoriu Nazianzenulū în poema a șeptedecea vorbesce în termiņi atāt de aleși și străluciți despre biserica Romei, precum n'au grăitū decât puținī părinți în apusū. Elū dice în versuri vorbind despre biserica Romei :

„*Credința acesteia din timpurile vechi au fost totdeauna adevărată, și în adevăr persistă și astăzi, ea care legă cu cuvântulū mântuirēi tot ce luminēază sōrele apunēnd, precum se și cuvine bisericeī acesteia, carea e presidele lumēi întregi, și care venerēază unitatea perfectă alui Ddēu.*“

„Tōte trei adevărurile de credința ale bisericeī catolice cu privire la biserica Romei se cuprind în cuvintele aceste ale S. Grigoriu Nazianzenulū și a name a) *Primatulū de onōre* alū Romei care se cupride în cuvintele, prin cari elū numesce biserica Romei: *presidele lumēi întregi*. b) *Primatulū de jurisdicțiune*, care se cuprindē în cuvintele, prin cari dice despre biserica Romei, cumcā ea legā cu cuvântulū mântuirēi tot ce luminēază sōrele apunēnd, va sē dicā tōtā lumēa, de orōce sōrele cānd apune vorbindū nu fisece ci după cum i se pare omulū, aruncā rađe de luminā încă odatā preste tot pământulū. Precum sōrele dela apusū luminēază, așa Roma dela apusū guvernēază tot pământulū. Apoi S. Grigoriu întrebuințază aci cuvântulū a lega în sensulū biblicū, în care însemnēază a deprinde postatea de jurisdicțiune, și c) *Infalibilitatea Pontificalū* Romanū, carea se cuprindē în cuvintele, prin cari dice despre biserica Romei, cā ea tot-deauna din vechime a ținutū credința cea adevărată, cea ce S. Grigoriu în tōte opurile sale numai dice despre nici unā din celelalte bisericeī, chiar nici despre cea Constantinopolitană, a cărei scaunū l'a fost ocupatū și elū orē cāndva.

„Considerāndule aceste vedemū numai decât, cāt de drēptă și rațională este dorința nōstră, ca biserica resăritului cea desbinată se studieze barem numai pre Părinții resăritenī grecesci, cā atunci de bună samā nu va combate și urī atāta credința cea sântă și adevărată a bisericeī catolice, cā în Părinții aceia, ce ea îi prețuesce așa de multū, va afla credința catolică curată și genuină.“

Până aci Foia bisericească !

Metoda de argumentare în favōrea primatului Romei, duple confrății dela „*Foia bisericească*“ e atātū de naturală și simplă încāt cu asemenea metodā prea lesne s'ar putē comproba primatulū ori cārui din patriarhii bisericeī orientale, dacā ar trebui se ținem la

primatulū orē-cārui patriarhū. Pe temelulū unor espresii poetice a S. Grigorie din Nazianzū, confrății dela numitulū jurnalū, se credū în drēptū a afirma despre acestū sântū părinte, cā elū ar sustinē în scrierile sale primatulū Romei, atāt *celū de onōre*, cāt și *celū de drēptū divinū*, și chiar infalibilitatea papei, conclusiunea la care densii poturā să ajungā numai prin o falsă și arbitrară interpretare a cuvintelorū S. Grigorie !

Ei bine, dacā cuvintele S. Grigorie Nazianzenulū reproducē în „*Foia bisericească*“ cu privire la biserica Romei, dovedescū ceva în favōrea primatului Romei, fie-ne permisū și nouē a cita câteva cuvinte ale S. Grigorie, care, dacā am voi să le raportām la primatulū bisericeī din Constantinopolū, apoi, ele sunt cu multū mai eloquente și mai favorabile acestui primatū, decât cuvintele reproducē în „*Foia bisericească*“ pentru primatulū Romei. Iată ce dice S. Grigorie Nazianzenulū despre biserica Constantinopolei : „*Acastă cetate este ochiulū lumēi, națiunile celea mai de departe se duc cătrā ea din tōte părțile, și ele scot din ea ca dintr'un izvor principiiile credinței.* (Grig. disc 42)

Ni se pare cā nisce espresiiū ea „*ochiulū lumēi*“ și „*din ea ca dintr'un izvor scotū tōte națiunile principiiile credinței*“ ar putē fi interpretate cu mai multū resonū în favōrea primatului Constantinopolei decât cuvintele citate mai susū cu privire la Roma. Noi însă nu avem deprinderea a-ne folosi de asemenea metodā de resonare, cu atāt mai puțin vom funda noi *expresiiū poetice* a le cutărui scriitorii cu *dogmele* bisericeī.

Dacă părinții bisericeī orientale s'au servitū câte odata în scrierile lorū de nisce termiņi și epitete de laude exagerate față cu Episcopiū Romei, de care teologii romanī prea multū abusēază, apoi sensulū acestorū expresiiū nu este greū de aflatū comparānd textele părinților orientali, cu mai puternică fantăsie poetică, cu textele cele concise și rigide ale părinților occidentali. Noi vom cita aci cu privire la ideia primatului de onōre și de jurisdicțiune numai pe Sântul Grigorie celū Mare, Papa. Elū scrie cătrā Ioan Patriarhulū Constantinopolei, din incidentele cā acesta luase titlulū de Patriarhū ecumenic (universalū) — următoarele :

„Cānd apostolulū Pavelū aștia pe orē cari credincioși dicēndū : *Eu sunt discipolulū lui Pavelū, eu alui Apolosū, eu alui Petru*, elū nu putea vedea fără grōză sfășiindu-se astfelū corpulū Domnului, alipindu-i membrii la mai multe capete, și strigā : *Au dorā Pavelū s'a restignitū pentru voi ? sēu în numele lui Pavelū oți fostū botezați ?* Dacă elū nu voea, ca membrii corpului Domnului să fie alipiți prin părți la alte capete de cātū la acela a lui Christos, de și acele capete erau a le apostolilorū, voi ce veți dice lui Cristos, care este capulū bisericeī universale, ce-i veți dice la judecata cea de pe urmă, voi care, prin titlulū vostru de *universalū*, voiți a supune pe toți membrii sēi ? Pe cine spuneti-mi, vē rogū, pe cine imitați prin acestū titlu perversū, dacā nu pe acela, carele, desprețindū legiōnele āngerilorū, ce erau companionii sēi, se sfortā, de a se urca în vîrfū, pentru a nu fi supusū nimenū și a fi singurū mai pre susū de cēialaltī, catele dice : *Mē voiū sui în ceriū, voiū înalța tronulū meū mai presusū de stelele ceriului ; voiū pune scaunulū meū pe muntele alianței, în cōstele Aquilonului. Mē voiū sui de asupra norilorū ; voiū fi asemenea celui Prea Înaltū.*

Ce sunt frații voștri, toți episcopiū Bisericeī universale, dacā nu stelele ceriului ? Viața lorū și

învățământul lor strălucesc, în adevăr, printre păcatele și erorile oamenilor, ca stelele printre înfărmecimile nopții. Când pre unu titlu ambițios, voiți a ve înalță mai pe sus de ei, și a înjosi titlul lor, comparându-l cu ală vostru, ce diceți alta, dacă nu aceste cuvinte: *Mă voiți sui în cerii; voiți înalța tronulă meu măi presusă de stelele ceriului?* Toți episcopii aū nu sunt ei nouii, cari vārsă ploia învățământului, și cari suntă brasdați de fulgerile faptelor lor cele bune? Frația Vōstră, desprețuindu-i, sfortându-vē de a-i pune la picioarele Vōstre, ce diceți alta, dacă nu acestu cuvēntu ală anticulu inamicu: *Mă voiți sui de-asupra novilor?* Eū unulu, când vedū tōte aceste printre lacrimile mele, mē temū de judecāțile secrete ale lui Dumneđeu, lacrimile mele curgū cu māi multă abundență, suspinurile mele debordēzā din inimă, pentru că domnulă Ioanū, acestu omū atātū de sântū, de o atātū de mare înfrēnare și umilitate, amăgitū prin lingușirile familiarilor șē i, aū potutū a se înalța până la unū așa gradū de îngēmfare, încātū, prin dorința unui titlu perversū, se sfortazā, de a fi asemenea aceluia, carele voind a fi din mândrie asemenea cu Dumneđeu, perdu charulū asemănării Dumneđeesci, ce-i fusese acordatū, și carele perdu adevērata fericire, pentru că ambiționā o falsă glorie. Petru, celū întâiū din apostoli, și membru alū Bisericeī celei sante și universale; Pavelū, Andreiū, Ioanū, aū nu suntū ei șefii ore-cārorū popōre? și cu tōte aceste toți suntū membrii sub unū singurū șefū. Și ca să dīcu în scurtū, sânti înainte de lege, sânti sub charū, nu formēzā ei toți corpulū Domnului? Aū nu suntū ei membrii ei Bisericeī? Și nici unulu dintre ei n'aū voitū a fi numitū *universalū*. Recunosceți deci Santitatea Vōstră cātū vē îngēfati în sine-vē, când revindecați unū titlu, ce nici unulu n'aū avutū presumpțiunea, de a și-lū atribui!

„Frația Vōstră scie, venerabilulū sinodū de Chalcedonū n'aū datū ore onorațicū titlulū de *universalū*, episcopilorū acestui scaunū apostolicū, a căruia din voința lui Dumneđeu, sum servitoriulū? Și cu tōte aceste nici unulu n'aū voitū a permite, ca să i se dea acestu titlu, nici unulu nu și atribui acestu titlu, *nici unlu nu și atribui acestu titlu cutezătorii, temându-se, ca nu cumva atribuindu-și o onōre particulară în demnitătea episcopatului, să nu parā a o refusa tuturor fraților.*

„ . . . Domnulū, voindū a rechiama la umilitate inimile încă slabe ale discipulilorū sēi, le dīse: *Dacă cineva voesc a obține loculū celū întâiū între voi, elū va fi celū māi micū dintre toți, ceea ce ne face a cunoșce lāmuritū, că celū, ce este în adevērū înalțatū, este acela care se umilește, în cugetările sale. Să ne tememū deci, de a fi din numērulū acelora, ce cautā locurile întâiū în sinagoguri, salutările pe pi-ața publică, și cari iubescū a fi numiți Învēțatori între omeni. Căci, Domnulū aū dīsu discipulilorū sēi: *Nu vē numiți Învēțatori, căci nu aveți decātū unū singurū Învēțătorii, și voi sunteți toți frați. Nici vē numiți Părinți, căci nu aveți decātū unū Părinte.*”*

Dar ca elū să nu aparā ca și cum ar revindeca pentru sine titlulū de Patriarchū ecumenicū, S. Grigorie adaogā:

„Aū dōrā, prea piosule domn, cauza mea apēr în acēsta împrejurare? Aū dōrā de o injurie particulară voesc a-mi resbuna? Nu, e vorbā de cauza lui Dumneđeu celū atotpoternic, de cauza Bisericeī universale!

„Cine este acela, carele împotriva preceptelorū Evangheliei a decretelorū, canōnelorū, are presumpțiu-

nea, de a usurpa unu nouū titlu? Să dea Ddeū să nu fie decāt unulu, carele fără a voi se micșorezā pe ceilalți, să dorēscā individualmente a fi *Universalū* . . .

Asemenea și în scrisōrea adresatā împeratului Constantinapolei, Grigorie respinge suspțiunea că ar ambiționa la titlulū de *universalū*:

„Rogū Pietatea Vōstră imperială, dīce elū,¹⁾ de a observa bine, că sunt lucruri frivole, care sunt neofensive, dar că sunt și altele fōrte vātămătōre. Când va veni Antichristū, și se va dīce Dumneđeu, acēstā va fi unū lucru cu deseversire frivolū, dar care va fi fōrte perniciosū. Dacă nu voimū a vedē în acest cuvēntū, de cāt cantitatea silabelorū, nu vom găsi decātū două (De-us); dar dacă vom suposa greutatea de nequitătea a acestui titlu, o vom găsi enormă. Eū dīcu, fără cea māi mică pregetare, că orī cine se numescē *Episcopū universalū, să doreșce acest titlu este, prin orgoliulū sēu, înainte mergătorul lui Antichrist*, pentru că elū pretinde astfelii a-se înalța māi pre susū de ceilalți. Erōrea în care elū cade, vine dela o mândrie egală cu mândria lui Antichristū, pentru că, după cum acest perversū aū voitū a fi privitū ca înalțatū māi pra sus de ceilalți omeni, ca unū Dumneđeu, astfelū, orī cine doreșce a fi numitū *singurū episcopū* se înalță māi pre susū de ceilalți.”

Încā și māi pronunțat e S. Grigorie celū mare în contra doctrinei care atribue Papei o *auctoritate universală de dreptū divinū*, în scrisōrea adresatā lui Eulogie Patriarchulū Alexandriei. Acesta creșind a măguli pe Grigorie, i dādu titlu de ecumenicū, din care causă, S. Grigorie i scri-șă următōrele: „Fericirea Vōstră aū luatū grijă, de a ne spune, că scriindū unora, ea nu le va da māi multū nișce titluri, ce nu avēu de origine de cāt mândria, și ea se servescē cu aceste expresiuni în privința mea: *dupre cum ați ordonatū. Vē rogū, nu mē faceți nici o datā să audū acestū cuvinte de ordinū, că-i eū scii cine suntū și cine sunteți. Prin locul vostru voi sunteți Frații mei; prin virtuțile vōstre Sunteți părinții mei. N'am ordonatū deci nici de cum. M'amū îngrijitū numai, de a indica nișce lucruri, ce mi s'aū părutū folositorē. Nu gāsescū însă ca Fericirea Vōstră aū voitū să ție minte ceea, ce toemai eū voeamū a încredința memoriei sale, căci amū dīsu: *nu trebuia să-mi dați nici mie acestū titlu, precum nici altora; și iată că, în subscrierea scrisōrei Vōstre voi imi dați mie, care le-amū proscrisū, titlurile orgoliōse de universalū și de papā! Rogū pe Dulcea Vōstră Santitate, să nu māi lucreze pe viitorii astfelū, căci Vē răpiți vouē înși-vē ceea ce dați prea multū altuia. Eū nu privescū ca o onōre ceea, ce face pe frații mei, a perde propria lorū demnitate. Onōrea mea este aceea a întregēi Bisericeī. Onōrea mea este fermitatea nestrāmūtată a fraților mei. Eū mē privescū, ca în adevērū onoratū, când nu se refusā nimārui onōrea, ce i se cuvine. Dacă Santitatea vōstră-mi dīce *papa universalū, ea neagă, că ar fi ea însă-și, ceea ce ași fi eū întregū. Ferescā Dumneđeu să fie așa! Departe de noi cuvinte, cari umflā vanitatea și cari atingū charitatea!*” *)**

Terminând astadatā cu acestea concludemū: că dacă teologii moderni ai bisericeī gr. catolice ar studia māi multū pe părinții bisericeī occidentale, din ceī d'ântaiū șese secolī, de cātū pe teologii școlasticī

1) Cartea VII, scrisōrea 33.

*) Veți opera Savantului teologū Dr. W. Guttée: *La Pa-pauté Schismatique*, edată în Paris la 1874, publicatā și în romānescē de P. S. S. Iosif Episcopulū Dunărei de josū.

din evulū mediū, atunci de bună seamă nu ar susține o doctrină contrară învățaturii catolice, ca doctrina despre auctoritatea universală de dreptū divinū și infalibilitatea Papei.

Românii din Rusia.

Extragem dintr'o scriere publicată de d. T. I. Burada în *Covorbiri literare* privitoare la costumul, datinele limba Românilor din guvernamentul Cherson din Rusia de dincolo de Nistru. Autorul acestei scrieri crede că acești Români sunt descendenți ai celor care s'au coborât în vechime din munții Transilvaniei în șesul orientālū alū Europei,

„Portulū național românescū putem dice că s'a pierdut cu totulū, atât la bărbați cât și la femei; locuitorii sunt îmbrăcați parte ca Rușii, parte cu Bulgarii; din îmbrăcăminte națională a rămasū pălăria împodobită cu văzdoage, ce o pōrtă făcâri ce au să se însore.

„La unele femei și fete se vede cămașa cusută cu desenuri de diferite colori, ea însă nu are caracterul altitelor cămășilor nōstre, ci unul malorșianū. Multe femei bătrâne pōrtă pe capū unū fesū albū¹⁾ de pânză d'asupra căruia se pune unū colacū de peteci, și peste acesta unū testemelū, încât acoperē fesulū de nu se mai vede. Duminecele și serbătorile, ele punū pe capū ștergarū albū. Unele se legă pe sub fălci cu beute înguste de pânză albă, pe care sunt cosuți bumbi mici albi de cămeșe, sau nise mărgele albe.

În genere, locuitorii sunt fōrte evlavioși. În tōte satele bisericile sunt mari, frumoșe și bine întreținute, slujindu-se, bine înțelesū, în limba rusescă. Preoții în deobște stau bine, avēd case îndemânaticē și spațioșe. Școlile sunt bine întreținute și populare, în ele se predă în limba rusescă de la luna Octomvri până la Maiū.

Convorbind cu mai mulți bătrâni despre vechimea acestorū sate, ei mi-au spusū că nu știu de cānd s'or fi aflând prin acele locuri, dar că ei au apucatū povestindu-se, că din neam în neam, au fost locuite tot-deuna de Moldoveni; apoi cercetând mai departe credințele, datinele și moravurile lorū, le-am găsitū fără nici o deosebire de credința locuitorilor din Moldova; aceleași obiceiuri la nunți: pețitorii, vornicei, conacarii, orațiile, ertăciunea, găteala pe capulū miresei, cânteculū „Taci mirēsă nu mai plānge,“ masa mare, darea cu puscile și altele; la înmormentări, ducerea mortului la grōpă cu bocete de cătră femei bocitoare, aruncarea cu țerînă peste mormentū, cānd se dice: „s'e-i fie țerînă ușoră“ și altele; la anulū nou: colinda cu plugușorulū; la crăciunū: colinda cu florile d'albe, cu Ler-Dōmne și altele. Credința în strigoii, în de cāntece, în vrăji și farmece, și altele; povești cu balauri, cu smei, cu lei-paralei, cu feți frumoși cu părul de aur ect. cāntece, care, încep cu „frunză-verde,“ aceleași jocuri: hora pe care ei o numesc și de danțū, de brău, corăbiasca, ect.

„Până și în sistemulū măsurilorū, ei ș' aūpăstratū încă cuvēntulū de oca.

Acēstă asemănare între poporulū românū din părțile de dincolo de Nistru și celū din Moldova, se mai vede și în limba pe care o vorbescū și care înfățișază tōte caracterele felului de vorbire alū Moldovenilorū, așa d. e. ei nu pronunță cuvintele cercū cincū, cine ci mai a lene, ca și Moldovenii, precum șerc, șinci, șine; asemenea pe v, înainte de i și e, ilū

pronunță ca j, așa: vițelū, vită, vinū, privește, devinū la ei jitelū, jită, jin, prijeste. F înainte de c sau i, devine h precum: her, hin, hiere, hiertură. La pluralū schimbă pe p înainte de i, în chi, precum luchi, porchi, cocăii, ect. pe n inițialū ilū moie, ca în sentulū italianū gn, așa ei dicū: gnitropolie, gnriere, gnire în locū de mitropolie, miere, mire, etc., iar pe b în g, așa: ghine ghir, ghiruesce. ect., de asemenea locuțiunii particulare Moldovenilorū, precum: moi duce-mē vin încoa, mări Ghio (George) ect.

Multe din cāntecele și poveștile spuse de locuitorulū Pușca și femeia lui Ion Pojar din satulū lască, aveau așa de mare potrivire cu cāntecele nōstre, în cāt m'a pusū în mirare și întrebându-i dacă nu cumva aū fost vr'o dată pe la noi prin țară, mi-aū răspunsū că ei nici o dată n'au trecutū măcarū Nistrulū în Basarabia, dar că așa le-aū auđitū și ei de la părinții lorū, cāntându-se.

Naționalitatea curată a neamului românescū de acolo, chiar dacă a pierdutū ceva în părțile esteriore ale portului și gătelei, n'a fost atăcată întrū nimicū în esistența ei. Acēstă păstrare a elementului românesc reslețit la o depărtare așa de mare de corpulū viū alū națiunii, și în sinulū unor neamuri atât de deosebite, în mijloculū cărora trāescū se esplică numai prin greutatea cu care Români se încuscrescū cu neamuri străine. Fōrte rarū își dă unū Românū fata lui după unū altū neamū, fie chiar și ortodocsū; se vede încă păstrată ca prin instinctū acea mândrie română, care a fost scutulū nostru de apărare, celū mai puternicū, în contra influințelor.“

BIBLIOGRAFIE.

„*Amicul Familiei*.“ Diariū beletriscū și enciclopedicū-literariū — cu ilustrațiuni. Va eși regulatū în 1/13-a și 15/27-a di a fie-cărei lune în numerī cāte de 2—3 cōle, — și va publica romane, poezii, romanuri, aventuri picante, impresiuni de călătorie, studii sociali, — articlii științifici mai alesū pin sfera economiei și a igieniei de casă, sciri din lumea mare cu preferință acelea cari interesază mai de aproape societatea românescă, principie de viață și notițe de petrecere. Fie-care numărū va fi bogatū și frumosū ilustratū. Prețulū de prenumerațiune pre anulū întregū va fi numai 4 fl. 1/2 anul 2 fl., pre 1/4 de anul 1 fl. v. a. Pentru România pre anul întreg 10 franci — lei — platibili în bilete de bancă ori în timbre post.

„*Prețul Român*.“ Diurnal basericesc și literariū. Va eși regulatū în 1-a și 16-a di (c. n.) a fie-cărei lune, în numerī cāte de 1 1/2—2 1/4 cōle și va publica articlii din sfera tuturor științelor teologice, tractate dogmatice, istorice, juridice, moralī, pastorali, dar mai ales rituali, predice pre Dumineci, serbători și diferite ocațiuni, mai alesū pentru ocașuni fenebrali, precum și schița de predică, și ori ce amenunte aplicabil în predică, catechese și alte învățături pentru poporū, — tractate pedagogice, didactice, — studii și recensuni literare, — sciri din sfera bisericescă, școlastică și literariă. — Prețulū de prenumerațiune pre unūlū întregū va fi 4 fl., pre 1/2 anul 2 fl., pre 1/4 anul 1 fl. — pentru Romania pre anulū întregū 10 franci — lei — platibili în bilete de bancă ori în timbre postalī.

¹⁾ În timpurile vechi cocoanele nōstre purtau fesuri albe și deasupra lorū testemeluri de Tarigrad, împodobite cu bibiluri. Mulți din bătrâni își mai aducū aminte încă despre acēstă (Veđi și Alecsandri. „Poezii populare.“ Bucuresci, 1866, pag. 268).

„*Cărțile săteanului român.*” Pentru toate trebuințele poporului român. Va eși în fie-care lună câte una carte de 1—1½ cōlă; — și va publica novele populare, istorice, fabule, poezii, anecdote, proverbi și alte amenunte de învățatură și petrecere, — cunoștințe de economie, industrie, igienă s. a., sciri din lumea mare mai ales cele cari mai de aproape atingă pre poporul nostru. Prețulu de prenumerațiune pre unū anū va fi numai 1 fl. v. a. pentru România 2 franci 50 bani — platiți în timbre postalī.

*

„*Gramatica română*” în școlele elementare, tractată din bu-ăți de cetire. Partea I Anul 3-lea și alū 4-lea de școlă. Bucăți de cetire și reguli gramaticali, de *Vasile Măndreanu*, carte aprobată și recomandată de 1. Consistoriul: diecesei Caransebeșului 2. Ministrul ung. reg. de cult și instrucțiune publică: 3. Consistoriul diecesei Aradului. Edițiunea a doua. Caransebeș. Editura autorului 1883. Prețul 1 fl. 30 cr. Buna primire cu care a fost întimpinată acesta carte la prima edițiune face de prisos ori ce recomandare specială din partea noastră.

*

Catechism pentru învățământul religiunei drept-credincioșe resăritene în școlele primare de Moise Toma, adm. protop. și ases. consistorial, prelucrată de Simeon Popescu. Edițiunea II emendată și amplificată, Sibiu 1883. Prețul 30 cr. exemplarul.

*

Aū eșitū de sub tipariū și se află de vëndare la auctorulū *Ioanū Tuducescu* învățatoriū în Lipova [B. Lippa]:

1. „*Miculū Abecedarū*” ilustratū (18 tabele de părete) pentru școlele populare, cu 3 fl. 60 cr.
2. *Metodulū de procedere la Miculū Abecedarū* cu 40 cr. exemplarulū.

În curënd va fi gata și „*Miculū Abecedarū*” ilustratū, manualū pentru școlari, cu 20 cr. esemp.

Din „*Miculū Abecedarū*” manualū pentru școlari se vëndū numai câte 10 exemplare, pe lângă cari se dă 1 exemplarū de „*Metodū*” gratis. Asemenea se dă „*Metodulū*” gratis și la 1 exemplarū din cele 18 tabele de părete.

Recomandămū cu tōtă căldura aceste opuri școlare, cari suntū rezultatulū unei lungi praxe învățatoresci a unuia dintre cei mai distinși învățatori ai noștri.

*

Chiar acuma eșitū de sub tipariū și se pōte procura dela Tipografia „Aurora” Gherla, Szamos-ujvár — Transilvania: „*Nu me uita*” colecțiune de versuri pentru ocașiuni funebrale, aranjată prin *N. F. Negruțū*. Acestū opū cuprinde: În locū de introduce: În cimiteriū. Mōrtea. — *Versuri funebrale*

3. La copii și la copile. 4 La junī și june. 4 La barbați și femei. 4 La omeni bētrāni. 7 La omeū de diverse stări. — *Iertaciunī*. 1 Copilulū sau copila cātră tatā, mamā, frați și surori. 2 Copilulū sau copila cātră tatā și mamā. 2 Fratele cātră frați și surori. 2 Tatā sau mamā cātră fi sau fete. 2 Bārbatulū cātră socia de căsatoriā. 2 Femeia cātră soțulū de căsatoria. 4 Moșulū ori mōșa sau unchiulū ori mătușa cātră nepoți. 6 Nepotulū sau nepōta cātră moși și mōșe, unchi și mătușe. 4 Socrulū ori sōcra cātră gineri și nurori. 2 Ginerile sau nora cātră socrii. 6 Cātră alte rudeni. 1 Cātră pretini, vecini și cunoscuți 12. *Epitafii*. — Pe unū mormentū. — În *Adaustū*

Versū pentru Vinerea patimilorū și Versū la inmormentarea D. N. Is. Christosū. Prețulu unū exemplarū broșuratū e 50 cr., — legatū ord. 60 cr., — mai frumosū legatū 80 cr., și 1 fl. — Pentru România prețulū unū esempl. broșuratū e 1½ francū — leū.

D i v e r s e.

* **Adunarea municipală a comitatului Arad** în ședința straordinară dela 4 Dec. st. n. a ales comisiunile municipale pe periodul de 6 ani, în cari astăda a aū fost aleși mai în fie-care comisiune câte 2—3 romāni. Tot atunci s'a ficsat terminul adunării pentru alegerea oficialilor municipalī pe ziua de 17 Decemv. noū a. c. Sperām că la această adunare membrii municipalī romāni nū vor lipsi a și face detoria lor!

* **Sânțirea unei biserici.** Duminecă, 19 I. c. s'a sântit biserica nouă din Șilindia. Actul festiv s'a servēșit de opt preoți de prin parochiele vecine sub conducerea protopresbiterului C. Gurban, carele a ținut și cuvēntul festiv mănecând din tectsul: „Și mi s'a dat mie trestia asemenea unū toiag și a stătut îngerul dicēnd: scōlate și măsură biserica lui Ddeū și altariul și pre cei ce se închină întrēnsa (Apoc. XI. 1.) — Cântările ceremoniali le-a esecutat corul plugarilor din Buteni, și a rădicat mult frumșea actualū. După sântire a urmat prānđul la preotul locului Acs. Chirila la care aū participat la 30 de inși; sub durată prānđului aū disū toaste adm. ppscū *M. Sturza*, secret. consist. Ignatiū Pap, preotul I. Ursu, protopretorul Fr. Bartha s. a. Bucuria aū fost nu numai pentru sântirea bisericei, ci și pentru botezul unū nou născut membru în familia preotului. Decursul sērbătōreii preste tot aū făcūt impresiuni creștinesci și edificātōre asupra poporului din loc. Fiă ca prin înnoirea bisericei să se înnoiască și poporul în evlaviā și în esercearea faptelor bune creștinesci.

* **Faptă filantropică.** Avēndū în vedere îndrumările Ilustrisimului Domnū Eppū diecesanū referitōre la înmulțirea capitalelorū bisericesci, cu ocașiunea facerei testamentului veteranului epitropū bisericescū de bună memorie Todor Balașū, aducū la cunoștință On. publicū că: cu sucursulū epitropului actualū Melentie Hada am esoperatū și în punctulū 2 alū testamentului aū lasatū, că dacă va muri fica sa Zeni, soția sa a doua dinpreună cu rudeniile numai decātū după mōrtea ei se fie îndetorați din averea lui a da S. Biserici din Chertișū 40 fl. v. a. ca jertfā pentru pomenirea și iertarea pēcatelorū lui. Nu multū după acea a repausatū fica Zeni, și apoi demnulū tutorū privatū Nicolae Barna s'a nisuitū și a predatū cei 40 fl. v. a. la mānile epitropului Melentie Hada, care sumā după consultarea comitetului parochiale are a fi transpusā V. Consistoriū din Aradū în restanțiele sinodalī și congresualī. Damaschin Stefan m, p. preotū.

* **Unū darū frumosū.** Simțindu-se necesitatea de vesminte preoțesci în biserica noastră, mai mulți creștini din comunā asociindu-se aū contribuitū pentru cumpērarea a două felone dinpreună cu tōte cele necesare la servițiulū santei liturgiī, și anume: — Ioanū Ghilazanū judele comunal, 70 fl. prețulu unū felonū; iarā pentru al doilea felonū în prețū de 18 fl. aū contribuitū urmatori creștini: Nicolae Ciolac 10 fl. Lazarū Cadareanū 10 fl. Ioanū Ursulescu 10 fl. Petru Voinu 10 fl. Stefanū Bocterū 10 fl. Petru Agocescu 10 fl. Vasiliū Meiciū 10 fl. Savu Bugarū 10 fl. Teodorū Miocū 10 fl. Ghiga Miocū 10 fl. Nicolae Pe

trascu 10 fl. Ghiga Ghilazană 10 fl. Samuil Vulcană notariu 5 fl. Traica Ursulescu 5 fl. Simeonă Butu 5 fl. Pava Meiciu 5 fl. Iosif Moisie 5 fl. Pavel Bugaru 5 fl. Marcu Miocu 5 fl. Petru Bugaru 4 fl. Catarina Miocu 3 fl. Stefan Popoviciu 2 fl. Trifu Isifon 2 fl. Maria Vuia 1 fl. Paia Bugaru 1 fl. Petru Mioc 1 fl. Eva Voinu 1 fl. Costa Ursulescu 1 fl. Gligoru Bugaru 1 fl. și Ioan Meiciu 1 fl. Pentru cari binefaceri subsemnatul, in numele comitetului nostru parohial, me simtu indemnata a li aduce multamita publică. Ecica-română la 23 Noemvre 1883 Nicolae Magda m. p. parochu și presid. com. par.

* Oferte pentru seminarul inflițind a mai intratu și anume: dela comuna Secusigiu 102 fl. 59 cr. și anume dela Const. Isfanescu, Nicanor Nedelcoviciu și Ioan Iancovicu not. câte 5 fl. Const. Moșescu 3 fl. 50 cr. Petru Serca invet. 3 fl. Moise Avramescu, Milutu Iosiciu ieromonarch in Bezinu și Aurelia Belintan. invetătore câte 2 fl. Isaila Venetu, Florea Dimetrieiciu, Alexa Dobanda, Genadie Albota, Alexa Buta, Moise Moșescu și Sofia Serca câte 1 fl. iar ceilalti dela mai mult credincioși, 225 litre 41 $\frac{1}{2}$ polovici de graun vendute cu 50 fl. 3 cr. Vinga: Constantin Barboșu 5 fl. Ved. dra Regina Todorescu, Pavelu Draga și Nicolau Luchin câte 2 fl. Ioan Pozsar și Augustinu Onitu câte fl. Seceani 104 fl. 50 și anume dela Dni Ioan Damsa și Iosif Gradinariu preoti câte 20 fl. Moise Gradinariu invet. 5 fl. Mitru Lazaru și Ambrosiu Ciupava câte 2 fl. 50 cr. Petru Staișu, Ioan Rani, Teodoru Lupa și Dșora Olga Coșariu câte 2 fl. și 880 litre graun la care a contribuit Dna Elena Damsa și Dna Eufemia Gradinariu câte cu 120 litre, Dem. Perinu 120 de litre iar ceilalte dela mai mult credincioși s'a vendutu cu 46 fl. Jadani 122 fl. 40 cr. și anume dela comuna bis. 200 fl. Teodor V. Păcățanu not. 50 fl. Ioan Istinu preot 10 fl. Franciscu Feger propriet. mare 25 fl. Georgiu Rusanda 4 fl. Danielu Barboșu și familia 5 fl. Toma Secoșan 2 fl. Mihaiu Roșu, Samuil Sazarescu Iozsef Kertay, Ilie Cotoșan, Antoniu Farcașu, Const. Cotoșanu, Ilie Danciu și soția Maria, Toma Marcu, Const. Spataru, Petru Iovița și Nicolau Micșu elev. școl. câte 1 fl. iar ceilalti dela mai mult credincioși Ghiroda 53 fl. 90 cr. și anume Ioan Popu, Ioachim Boncea și Dim. Chișodanu câte 10 fl. Dim. Marianu Iosif Babi, Ioan Regepu, Eutimiu Stanciu, Maria Vuia, Nicolau Miu, Georgiu Miu, Petra Hitșanu, Ilie Ciurașu, Petru Copania, Nicolau Babi, Mihaiu Creținu, Florea Chișodanu și Lazaru Regepu câte 1 fl. Remetea 15 fl. 50 cr. și anume dela Georgiu Chirița, preotu Nicolau Petrescu preotu câte 2 fl. Izidor Chirița, Maria Petrescu, Iosif Buta, Stefan Nerodea, Nicolau și Stefan Trifu, Dim. Petrescu, Ioan Palcu, Cusman Croitoriu și Ioan Silhanu câte 1 fl. iar ceilalti dela mai mult credincioși Izvinu 7 fl. 90 cr. și anume dela Nicolau Dorobantu, Ioan Meteica, Lazaru Desco, Pavelu Ioneșu și Chira Bogdanu câte 1 fl. Ianova 57 fl. 10 cr. și anume Georgiu și Ioana Raicu 20 fl. Ioan Dogariu 4 fl. Eutimiu Milosavu, Emilia Pavloviciu și Petra Petroviciu câte 2 fl. Ioan Stanescu, Ilie Popescu și Iuliana Grosu câte 1 fl. iar ceilalti dela mai mult credincioși cari a contribuitu parte bani parte bucate. (Va urma). I. Papp, secr.

† Necrologu. Catarina Pap, mama acelor brave Dșora Pap, a caror institut de fete odinora a dat atatea femei culte societății române aradane, a încetat din viață in etate de 88 ani, lasand in doliu pre fiul seșu Dl Constantin Pap, șeful cancelariei tribuna-

lului regesc din Arad și pe fiia sa dșora Evelina, precum și o multime de rudenii și cunoscuți. Fie-i țerina ușoră și amintirea vecinică!

† Necrologu. Elisabeta Totorėnu născută Popoviciu, soția preotulu I. Totorėnu in Chiraleu in alu 28-lea anu alu etății și alu 11-lea alu căsătoriei sale a încetat din viață la 11 Novembre a. c. Servitiulu funebru s'a servit de cătră 5 preoti dintre cari părintele Ioan Farcașu a ținutu cuventarea funebrală iar părintele Gavrilu Besanu parochu in Chislazu o cuventare de iertăciune care storsă lacrimi din ochii celor adunați. Fie-i țerina ușoră și memoria binecuventată!

† Necrologu Aureliu Varga parochu gr. or. in Socodoru, in numele seșu, a fetei sale Maria, a socrilor seșu Ioan Rogu avocat in Aradu și soția Elena, a tatălu seșu Iacobu Varga parochu gr. or. in Zarand, a cumnatelor sale Maria Varga, Sofia, Ermina și Florița, a cumnatulu seșu Georgiu Varga notariu in Socodoru și a numărōselor sale rudenii, cu inima frânta de durere aduce la cunoscința, că iubita sa soție respective mamă, fiică, noră, soră și cumnată in 10/22 Noemvre a. c. la 10 ore noptea și-a datu nobilulu sufletu in mâinile creatorulu seșu. Fie-i țerina ușoră și memoria binecuventată.

CONCURSE.

Pentru deplinirea parochiei vacante de clasa III din comuna *Govasdia*, prtopresbiteratulu Totvaradieș se escrie concursu, cu terminu de alegere pe Duminică din 18/30 Decembre a. c.

Venitele preoțesci e una sesiune pământu estravilanu, una gradina parochială, birulu preoțescu și stolele îndatinate.

Doritorii de a ocupa acēta parochia sunt avisați, recursele lor instruate in sensulu atatat. org. și adresate comitetulu parochialu. Ale trimite părintelu protopopu Vasile Beleşu in Totvarad p. u. Seborșin, până inclusive la 15/27 decembre, a. c.

Govasdia, 12/24 Noemvrie, 1883.

Comitetulu parochialu.

In conțelegere cu mine: **V. Beleşu** m. p. protopop.

Pe basa decisulu consistorialu din 1 Noemvre a. c. Nr. 2769 se escrie concursu pe parochia vacantă română din *Vinga*, îndestrată cu 1 sessie de pământu, cortel liberu in casa parochială cu $\frac{1}{4}$ jug. intravilan, stolele usuate și ajutoriu sperativu din fondul preoțescu, ca pe parochia de clasa I. până in 8 Ianuarie 1884, când se va țienea și alegerea. Recurenții, cari au a se presenta până atunci in biserică spre aretarea desterității sale in cant și tipicu, se substerna recursele sale adresate comitetulu parochialu din *Vinga*, protopresviterulu tractualu Melețiu Dreghicu din Timișora până in 6. Ianuarie 1884.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea și invoirea mea: **Melețiu Dreghicu**, m. p. prot.

Conform ord. Ven. Consist. diecesanu alu Caransebeșulu dto 27. Octobre a. c. Nr. 814. B. se escrie concursu pentru întregirea vacantei parochii de clasa III-a din comuna *Unipă*, prtopresbiteratulu Jabelulu cu terminu până in 25. Decemb. a. c. st. v.

Emolumintele sunt: una sesiune de pământu comasatu, stola usuată, dela 115 case cu 560 de suflete, 10 litre de graun și litre 5 de cucuruzu dela fiecare casă și cartiru liberu.

Doritorii de a ocupa această parochiă sunt avisați, recursele lor instruate în sensul stat. org. și adresate comitetului parochial, ale trimite părintelui protop. Alesandru Ioanoviciu în Jebel până la indicatul termen, avându recurenții în vre-o Duminică seară, a se prezenta în biserică spre ași arăta desteritatea în cântu și cele pastorale.

Unip în 13 Novembre 1888.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu protop. tractual.

Pentru deplinirea postului învățătorescu din comuna *Gurbediu*, protopresbiteratul Tinea, cottul Bihor, se deschide concursu cu terminu de alegere pe 27 Novembre a. c.

Emolumintele sunt în bani gata 100 fl. v. a. 12 cubule de grâu, 12 cubule cucuruz, 8 orgii de lemne din care se încăldește și școla, 6 holde de pământ aratori, pentru cantorat 5 fl. v. a. și cortel liber în edificiul școlei, cu grădină intravilană.

Doritorii de a ocupa acestu postu învățătorescu sunt pofțiți ași substerne recursurile sale instruate cu documintele necesarii la concernintele protopopu în Varam-Velence până în 24 Novembre a. c. și să se prezente în vre-o duminică sau sârbătoare la s. biserică din Gurbediu.

Datū in 10 Novembre 1882.

Gavriilū Ieteū m. p.

protop. Tincei.

Pentru ocuparea postului de învățatoriu la cl. II. de băeți din comuna *Broscei*, protopr. Oraviței, se escrie concursu cu terminul de concurare până inclusive 11/23 Decemvre a. c.

Emolumintele împreunate cu acest post sunt: a) Salariul în bani gata 300 fl. v. a. b) Cinci orgii de lemne, din cari are a-se încălzi și școla sau în bani gata 60 fl. v. a. c) Spesele de conferință 10 fl. și scripturistica 8 fl. d) Cuartirū naturalū sau bani gata 50 fl. v. a.

Concurenții sunt pofțiți a produce următoarele documinte: 1. Că sunt români gr. or. 2. Că au făcut cursul pedagogic cu succesu foarte bun, și au percursu clasele de pregătire tot cu acelu succes 3. Că cunosc și vorbesc pre lângă limba maternă și germâna și magiara 4. Că au o purtare morală foarte bună.

Recursele astfelu instruate și adresate comitetului parochial sunt a se trimite P. O. Domn prot. și insp. școl. district. Andreiū Ghidiū în Oravița.

Între altele se observă că învățatorii Ioan Miclea și Avram Grema conform decisulū V. Consist. diecesanū din 7 Sept. a. c. Nr. 407 școl. și a comit. parochialū din 14/26 Iunie 1882 sunt eschiși dela candidație fiind că au periclitatū cu partidele lorū liniscea comunei bisericesci.

Broscei în 11/23 Noemvre 1888.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu protopresbiterulū concerninte inspect. școl dist.

Pentru ocuparea postului învățătorescu dela școla a H-a confesională gr. or. din comuna *Tauțu*, protopresbiteratulū Șiria (Világos) Cottulū Aradū,

se escrie concursu cu terminu până la 6. Decemvre 1883 st. v. în carea și se va ținea și alegerea. Emolumintele sunt: 1) În bani gata 220 fl. 2) 12 orgii de lemne; 3) Pentru participare la conferințele învățătoresci 7 fl. 50 cr. 4) Dela înmormentări unde va fi pofțitū 50 cr. 5) Cuartirū și grădină de legumī.

Dela doritorii de a ocupa acest post se fecere se fie preparanđi absolūți, cu esamenū de cualificațiune de limba română precum și din limba magiară, atestatū de conduita lor până acum și estrasū că sunt de religiunea gr. or. și așa adresate Comitetului parochialū, a le substerne Inspectoriulū Cercualū alū Agrișulū în Șicula.

În fine se mai recere, ca aspiranții în decursulū timpului premergătoriu alegerii a se prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare la sânta biserică din respectiva comună, spre ași arăta desteritatea în cântu și tipicū.

Șicula la 4 Noemvre 1883.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: **Florian Monța**, m. p. insp. școlariū

Pentru deplinirea vacantei parochie de clasa III din comuna *Hasiașu*, protopopiatulū Hasiașulū, prin acesta se escrie concursulū, cu terminu de alegere pe ziua de 6/18 Decemvre a. c.

Emolumintele sunt: 30 jugere pământ dintre acestea 20 jugere sunt aratură, 6 jugere fânațe și 4 jugere târși; plațu și casă parochială; afară de acea stola îndatinată, și câte una măsură de cucuruz în bômbe dela 100 Numere de case.

Doritorii de a ocupa această parochiă sunt avisați, recursele lor instruate în sensul stat. org. și adresate Comitetului parochial, ale trimite părintelui protopopu Georgiū Creciunescu în Belințu p. u. Kizetó, până inclusive la 5/17 Decemvre 1883, având recurenții în vre-o Duminică, ori sârbătoare, a se prezenta în biserică spre ași arăta desteritatea în cântări și tipiculū bisericescū.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: **G. Creciunescu**, m. p. protopresbit.

Conform ordinațiunei Ven. Consistoriū diecesanū de datulū 6 Sept. 1883 Nr. 515 B., se escrie concursu pentru întregirea parochiei de clasa primă din *Foeni*, protopresbiteratulū Ciacovei, diecesa Caransebeșulū cu terminulū de alegere pre 11 Decemvre a. c.

Emolumintele sunt: a) Una sesiune parochială clasa primă constătoare din 30 jugere pământ aratori și 3 jugere pășune din islasulū comunalū. b) Stola usuată dela 260 case, respective 1473 suflete c) Birulū usuatū în comună, adecă 60 oche de grâu pentru fiecare sesiune.

Doritorii de a ocupa această parochiă, sunt avisați recursele lor adresate Comitetului parochial și instruate în sensul stat. org. bis. și a regulamentulū pentru parochii, ale substerne subsemnatulū adm. protopresb. în Ciacova, până la 8 Decemvre a. c.

Dela recurenții se recere a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în sânta biserică din locū, spre ași arăta desteritatea în cântu și cele pastorale.

Foeni în 6 Noemvre 1883.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: **Paul Mulescu**, m. p. adm. protop.